

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

UEFISCDI

CATALOG

DEDICAT PĂRINTELUI I.V. FELEA

ELSTEAMSUST

UEFISCDI

UAV

Proiect: Explorarea Lumii prin STEAM pentru un Viitor Sustenabil

Contract Nr. 8SSSC/2025

Contractor: Universitatea "Aurel Vlaicu" din Arad (UAV)

Proiect realizat cu sprijinul Ministerului Educației și Cercetării – UEFISCDI, proiect nr. PN-IV-P10-SS-SC-2024-0128, finanțat prin PNCDI IV

Programul 5.10 – Știință și societate

Valoare totală a proiectului: 250.000 lei

Durata proiectului: 12 luni

Director proiect: Prof. Dr. Habil. Copolovici Dana-Maria

e-mail: dana.copolovici@uav.ro

Universitatea "Aurel Vlaicu" din Arad, Bulevardul Revoluției 77, Arad 310032, România

1. Mărturii despre viața și activitatea Sfântul Preot Mucenic Ilarion Felea împărtășite elevilor din Buteni

În ziua de 22 octombrie 2025, Facultatea de Teologie Ortodoxă „Ilarion V. Felea” a Universității „Aurel Vlaicu” din Arad i-a avut ca oaspeți pe câțiva din elevii de gimnaziu ai Școlii din Buteni, jud. Arad.

Cu acest prilej, Pr. Conf. Univ. Dr. Lucian Farcașiu și Pr. Lect. Univ. Dr. Filip Albu, le-au prezentat câteva informații despre viața și activitatea Sfântului Preot Mucenic Ilarion Felea, evidențiindu-se implicarea acestuia în lucrarea didactic-pastorală cu tinerii. De asemenea, a fost subliniat și aportul său pentru promovarea activităților cultural-științifice și sportive, spre deplina formare a personalității tinerilor.

Ca semn al participării lor la această activitate, le-au fost împărțite cărțile cu Acatistul și iconițe ale Sfântului Preot Mucenic Ilarion.

2. Prilej de dialog duhovnicesc și pentru tinerii liceeni din cls. a IX-a A, a IX-a B și a X-a A din cadrul Colegiului Național „Preparandia–Dimitrie Țichindeal” din Arad. Aceștia s-au întâlnit într-un cadru colocvial și non-formal cu Protos. lect. univ. dr. Nicolae M. Tang, cadru didactic al Facultății de Teologie Ortodoxă „Ilarion V. Felea” din Arad, fost elev și profesor al acestui liceu.

Tema prezentată s-a intitulat „Ce oferă astăzi Biserica tinerilor?”. Încercând să răspundă la această întrebare, vorbitorul a făcut o introducere diferențiind două concepte esențiale pe care le-a trăit și le trăiește omenirea „a fi” și „a face”. În continuare a prezentat trei direcții principale sau mai bine zis, trei principii esențiale pe care Biserica le oferă astăzi tinerilor, și anume: nevoia de spiritualitate, care este proprie oricărui om. În această idee a prezentat virtuțile ca mijloace de desăvârșire a oricărui creștin, un program de viață pentru fiecare tânăr. Al doilea principiu sau a doua direcție s-a referit la identitatea pe care Biserica Ortodoxă o oferă în mod special tinerilor, identitate legată de trecutul și istoria acestui neam care sunt esențiale în conduita și educarea fiecărui tânăr. Al treilea principiu sau a treia direcție s-a legat de echilibrul pe care Biserica îl oferă celor care se apropie cu încredere de ea, în special tinerilor, care caută modele de echilibru și perspective. De 2000 de ani Biserica oferă acest lucru tuturor fiilor Ei, dar în special tinerilor care se află într-o permanentă căutare și cărora le este propice adresarea unor întrebări de natură existențială.

3. La Colegiul Național „Preparandia”- „Dimitrie Țichindeal” din municipiul Arad, a avut loc o activitate didactică în care părintele Flavius Lazăr, profesor de religie în cadrul colegiului, a prezentat elevilor o serie de date privitoare la viața și opera părintelui Ilarion Felea, fiind proiectat și un fragment din filmul realizat de Trinitas TV în cinstea canonizării sfântului. În ultima parte a evenimentului, Părintele profesor Albu a descris în fața participanților câteva dintre activitățile proiectate cu acest prilej de către instituția academică arădeană.

4. Demersul academic de popularizare a continuat la colegiul Național „Moise Nicoară” din Arad. Aici, doamna profesoară Viorica Șandor, profesor de religie, împreună cu domnul profesor Cosmin Colțun, profesor de filosofie, au realizat o activitate interdisciplinară împreună cu elevii clasei a X-a B, profil matematică-informatică. În prima parte, a fost inițiat un joc didactic prin care elevii au descoperit caracteristicile sfințenie întrupate în viețile sfinților. Elevele Mihaela Fica și Sonia Moldovan le-au prezentat colegilor lor o scurtă biobibliografie a Sfântului Părinte. Apoi, profesorul Colțun a întreprins o scurtă incursiune în temele propuse de volumul Religia culturii, volum ce poartă semnătura Părintelui Felea. În partea finală, Părintele Filip Albu a marcat aspectul inedit dat de faptul că Sfântul Părinte mucenic Ilarion a fost elev al acestui liceu. În continuarea prezentării, au fost oferite detalii despre motivele și procesul canonizării acestuia de către Biserica Ortodoxă Română.

5. În sala de festivă a Colegiului Economic din Arad, elevii mai multor clase au fost prezenți la manifestarea amintită. Elevii Karina Grodei și Claudia Șerb, coordonați de doamna profesor Veronica Sirca; elevii Elis Chihaia și David Ciocluț coordonați de doamna profesor Mirela Pop; elevele Amalia Curtuius și Maria Navarro, coordonați de domnul profesor Mircea Cismaș; elevul Luca Daniil Popa, coordonat de doamna profesor Liliana Necula și elevele Sarah Dulovecz și Sonia Hada, coordonate de doamna profesor Felicia Barbura au prezentat referate despre raportul dintre religia creștină și progres, știință, cultură europeană și artă, pe baza lucrării Sfântului Ilarion Felea, Religia culturii. Apoi, Părintele profesor Filip Albu le-a vorbit elevilor despre viața acestei mari personalități arădene, care a devenit primul sfânt recunoscut al locului.

6. la Liceul Tehnologic „Ștefan Hell” din localitatea Sântana, în prezența preoților parohi Nicolae Rădulescu și Adrian Crainic, domnul profesor de religie, dr. Beniamin-Ioan Geoldeș, le-a prezentat elevilor câteva date legate de Centenarul Patriarhiei Române, amintind audienței și faptul că parohia Sântana își serbează de asemenea centenarul. În activitatea întreprinsă au fost implicate elevele din clasa a XI-a B. Eleva Bianca Dinu, cu un moment poetic, realizând și o selecție de texte referitoare la receptarea Părintelui Felea în conștiința contemporanilor, după lucrarea recent apărută (Pr. prof. univ. dr. Cristinel Ioja, Sfântul preot mucenic Ilarion Felea în conștiința contemporanilor). Eleva Roberta Nagy a evidențiat modele familiale așa cum se reflectă în lucrarea Ziuar personal, jurnalul Părintelui Felea. Eleva Arina Andru a analizat raportul Religie–Sport, așa cum apare în lucrarea Religia culturii, iar eleva Silvani Harșani a recitat câteva fragmente de rugăciune din opera Sfântului Ilarion Felea.

7. La Colegiului Național Pedagogic „Regina Maria” din Deva, sub coordonarea preotului Lect. Univ. Dr. Gabriel Basa. Aici, domnul profesor de religie Gabriel Tripa, directorul acestui liceu, a prezentat elevilor aspecte relevante din viața, activitatea și învățăturile Sfântului Ilarion Felea. Acestea au fost completate cu mărturii despre jertfa mucenicească a acestuia, consemnate de unii dintre supraviețuitorii închisorilor și lagărelor din timpul regimului comunist. Despre slujirea dar mai ales despre superioritatea trăirii adevărului mărturisit de acest sfânt, născut pe plaiurile hunedorene, a vorbit coordonatorul evenimentului.

8. Șirul manifestărilor a continuat la Liceul Teoretic „Avram Iancu” din Brad, singurul din cele șase gimnazii românești prevăzute a fi înființate de către Sfântul Ierarh Andrei Șaguna și care funcționează din anul 1869 neîntrerupt. Conferința dedicată Sfântului Ilarion a fost prezentată de profesorul de religie Gheorghe-Liorean Banciu. Ineditul acestei evocări se leagă și de faptul că școala acesta este cea în care Sfântul Pr. Mc. Ilarion Felea a urmat cursurile gimnaziale dar și locul în care avea să debuteze ca și cadru didactic mai înainte de a deveni profesor de teologie în Arad. Cei prezenți la eveniment au avut bucuria de a-l cunoaște și asculta pe nepotul de soră al părintelui Felea.

9. La Colegiul Economic „Emanuil Gojdu” din Hunedoara, conferința de aici fiind susținută de doamna profesor de religie Dalia-Mihaela Albu. Cei prezenți au ascultat prezentarea acesteia și a unuia dintre elevii remarcabili ai școlii, auditoriului fiindu-i proiectat și filmul documentar dedicat părintelui Felea, alcătuit de Trinitas TV.

10. Elevii clasei a XI-a de la Liceul „Sever Bocu” din Lipova, însoțiți de profesorul lor de Religie Ortodoxă, Florin Bercea și de părintele paroh Raul Moț de la Biserica Ortodoxă din acest oraș au vizitat Facultatea de Teologie Ortodoxă „Ilarion V. Felea” din Arad precum și Paraclisul din incinta așezământului de cultură teologică. Vizita aceasta vine ca un rod al parteneriatului dintre Biserica Ortodoxă din Lipova și Liceul „Sever Bocu”.

Oaspeții au fost întâmpinați de către părintele decan al Facultății, prof. univ. dr. Cristinel Ioja, care le-a adresat un cuvânt de bun venit, vorbindu-le elevilor despre buna relație dintre Biserică și Școală, pe care Aradul a cultivat-o în decursul timpului. Părintele decan le-a dăruit apoi elevilor cartea de mărturie ale celor care l-au cunoscut pe Sfântul Părinte Ilarion Felea, canonizat anul acesta de către Patriarhia Română, carte pe care Sfinția Sa a alcătuit-o.

Mai apoi, Părintele conf. univ. dr. Lucian Farcașiu i-a invitat pe oaspeți în Aula Facultății, unde le-a prezentat file din istoria biseculară a acestei instituții de învățământ teologic arădean, îmbiindu-le spre admirație fotografiile ierarhilor, dascălilor și ctitorilor acestei școli teologice, ale cărei obârșii încep din anul 1822. Mai apoi Părintele profesor Lucian Farcașiu le-a prezentat elevilor Biblioteca Facultății, Sala de lectură precum și Cabinetul de muzică bisericească.

În curtea așezământului teologic a fost vizitat, mai apoi, Paraclisul și Altarul de vară, în care studenții teologi se formează duhovnicește și își desfășoară practica de specialitate. Aici li s-a prezentat elevilor erminia picturii sfântului locaș, vorbindu-li-se și despre sfințenia vieții și mucenicia Părintelui Ilarion Felea, ultimul Rector al Academiei Teologice din Arad înainte de desființarea abuzivă a acesteia în anul 1948 de către regimul comunist. Copiilor le-au fost împărțite icoane cu reprezentarea minunii Învierii Domnului, Praznic în al cărui apropiere ne aflăm.

Sub coordonarea decanului, Pr. Prof. Dr. Cristinel Ioja, echipa de lucru a continuat editarea și tipărirea/ sau în curs de tipărire, prin implicarea doamnei bibliotecar Georgiana Costescu, a următoarelor volume din colecția „Ilarion V. Felea – Opere complete”:

1. Studii, recenzii, însemnări în „Revista Teologică”

Vol. 12, ISBN 978-630-364-020-4, 377 p.

„Părintele Ilarion Felea a publicat o serie de studii, articole și recenzii în *Revista Teologică* de la Sibiu. Legătura teologică susținută cu această revistă de prestigiu i-a adus o recunoaștere teologică părintelui Ilarion. Primul articol publicat de părintele Ilarion Felea în *Revista Teologică* este scris în anul 1929. Urmează articole și studii importante pentru dezvoltarea gândirii teologice a părintelui Ilarion, toate aceste contribuții fiind apreciate atât de profesorii de teologie cât și de ierarhii de la Sibiu, Cluj și Arad.”

2. Articole, recenzii, însemnări în „Biserica și Școala”

Vol. 13, ISBN 978-630-364-018-1, 845 p.

„Slujind ca preot în Arad, părintele Ilarion Felea a fost implicat în dinamica presei bisericești. Pe lângă articolele pe care le publică în *Biserica și Școala*, întâlnim foarte multe articole publicate în ziarele vremii și mai ales în *Calea Mântuirii*, publicație pastoral-misionară încredințată părintelui spre editare de către episcopul Grigorie Comșa în anul 1935. Dobândind multe calități care țin de editarea și promovarea presei bisericești, părintele Ilarion Felea primește încredințarea de a edita și publicația eparhială *Biserica și Școala*. Astfel, în luna iunie a anului 1939, începând cu numărul 23, publicația eparhială *Biserica și Școala* are un nou redactor, pe părintele Ilarion V. Felea. El urmează – așa cum am arătat – în editarea publicației *Biserica și Școala* preotului Gheorghe Ciuhandu, unul dintre cei mai însemnați istorici eclesiastici ai vremii, ales în 1948 membru de onoare al Academiei Române.”

3. Articole, însemnări, note în „Calea Mântuirii”

Vol. 14, ISBN 978-630-364-021-1, 259 p.

„Editarea publicației *Calea Mântuirii* reprezenta o lucrare pastoral-misionară de excepție pentru că mesajul Bisericii era transmis nu doar de la amvon, ci și prin scris, era un mesaj care trebuia să ajungă în casele creștinilor și în inimile lor. Dar publicarea și răspândirea mesajului Bisericii săptămânal reprezenta și o provocare majoră în ceea ce privește continuitatea și împlinirea proiectului pastoral-misionar. Episcopul Grigorie Comșa îl delegă pe părintele Ilarion Felea pentru împlinirea acestui deziderat pastoral-misionar al Bisericii întrucât făcuse dovada unui zel pastoral-misionar aparte, a unei pregătiri academice și a înțelegerii importanței proiectului editorial. Răspândirea unei asemenea publicații săptămânale prin bisericile parohiilor, până în casele oamenilor, reprezenta o provocare care chema la acțiune și responsabilitate creștină-ortodoxă.”

4. Dumnezeu și sufletul în poezia română contemporană; Paisie și paisianismul, publicate în Colecția „Cărțile Vieții”. Articole în „Viața ilustrată”

Vol. 15, ISBN 978-630-364-019-8, 260 p.

„Ambele cărți au fost publicare în colecția „Cărțile vieții”. Colecția a fost înființată de episcopul cărturar Nicolae Colan în 1937 și destinată, în mod special, intelectualilor și clericilor, cuprinzând cărți de predici, lucrări de exegeză biblică, de teologie morală, pastorală, spiritualitate, poezie religioasă și istorie bisericească. Volumele seriei au avut dimensiunile unor cărți de buzunar (18×13 cm), ușoare și atrăgătoare sub aspect grafic, tehnoredacțional și tipografic. Alături de această colecție, episcopul Nicolae Colan va iniția și colecția „Veniți de luați Lumină”, în 1941, cu o adresabilitate mai largă. Ambele colecții au fost sistate de regimul comunist, în anul 1946.”

5. Pildele Mântuitorului

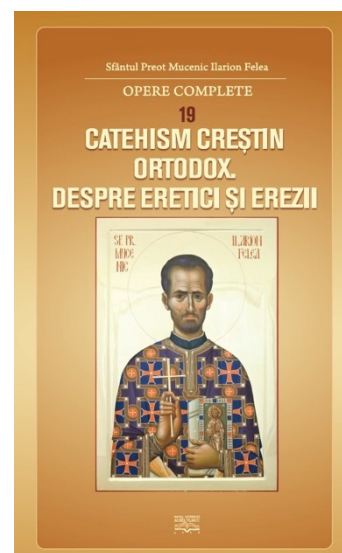
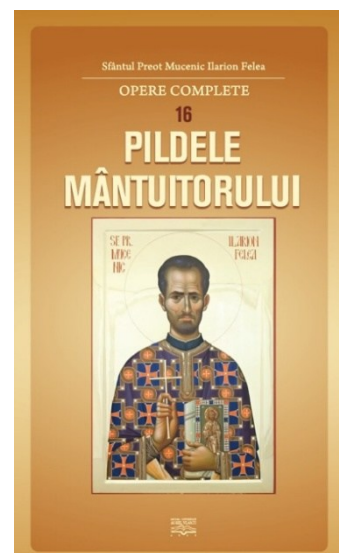
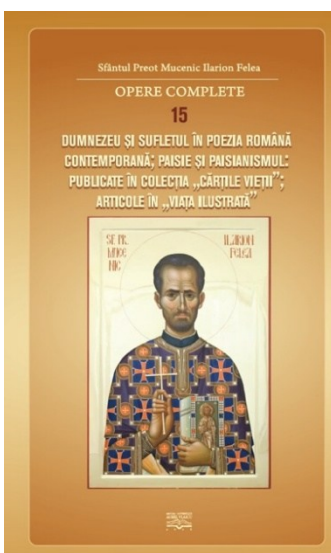
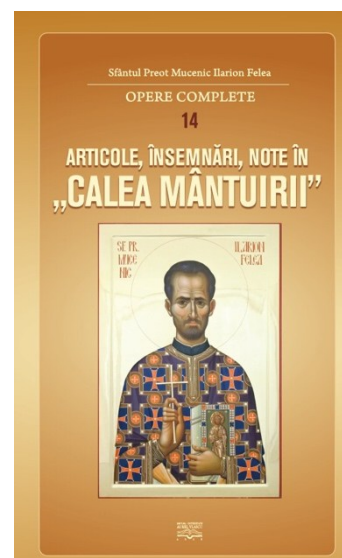
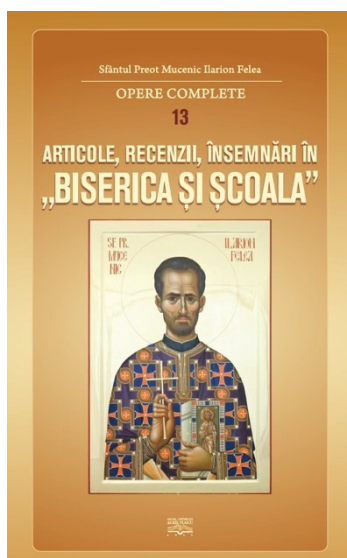
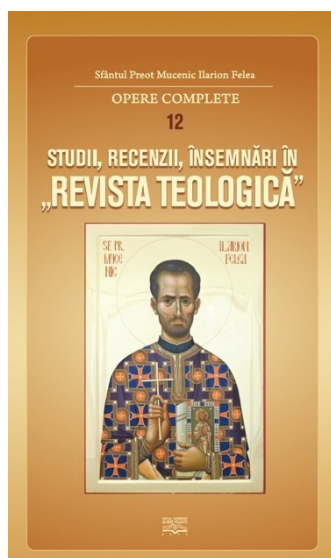
Vol. 16, ISBN 978-630-364-032-7, 214 p.

„Motivația elaborării manuscrisului *Pildele Mântuitorului* de către părintele Ilarion Felea în anul 1958 poate să fie înțeleasă din cel puțin trei perspective personale ale autorului asupra textelor: 1) publicația *Calea Mântuirii*, de care au fost legate atâtea eforturi pastorale ale părintelui Ilarion Felea în perioada interbelică nu s-a mai tipărit odată cu instaurarea regimului comunist-bolșevic în România. Astfel, textele publicate în *Calea Mântuirii* ca „hrană pentru popor” riscau să rămână închise și uitate în arhive; 2) o parte semnificativă a textelor publicate în *Calea Mântuirii* au fost deja publicate în broșuri de popularizare la Sibiu. Una dintre aceste broșuri este *Sfintele Taine* (1946); 3) o altă parte semnificativă a textelor publicate în *Calea Mântuirii* o constituiau *Pildele Mântuitorului*. Instaurându-se regimul comunist, părintele Ilarion nu a mai reușit să le publice într-un volum distinct. De aceea, credem că le-a organizat într-un document dactilografiat în speranța publicării. Acest manuscris a supraviețuit clandestin regimului comunist.”

6. Catehism creștin ortodox. Despre eretici și erezii

Vol. 19, ISBN 978-630-364-035-8, 223 p.

„Părintele Ilarion Felea împărtășește viziunea Episcopului Grigorie Comșa cu privire la „combaterea sectelor”, precum și viziunea Mitropolitului Nicolae Bălan al Ardealului și a părintelui Dumitru Stăniloae despre pericolul pe care grupările neoprotestante îl reprezintă pentru unitatea și spiritualitatea poporului român. În efortul pastoral-teologic de întărire a comunităților Bisericii în ethosul și credința ortodoxă, putem integra și lucrările părintelui Ilarion Felea: *Catehismul creștin ortodox* (1940) și *Despre eretici și erezii* (1958) rămasă în manuscris. Prima ediție a *Catehismului creștin ortodox* alcătuit de părintele Ilarion Felea apare la Editura Diecezană din Arad în anul 1940, în timp ce manuscrisul *Despre eretici și erezii* este datat cu anul 1958, traversând perioada comunistă fără a fi editat. Prima editare a lucrării după căderea comunismului are loc în anul 1999 sub denumirea *Ereticii și rătăcirile lor doctrinare*.”

Parte dintre informațiile regăsite în aceste volume, precum și exemplarele tipărite au fost prezentate în cadrul unor acțiuni de popularizare organizate în cadrul Școlii “Sfântul Nicolaie” și a Seminarului Teologic Ortodox din Arad.

Responsabil Facultatea de Teologie Ortodoxa,
Pr. Lect. Univ. Dr. Filip-George Albu

Membri:

Pr. Prof. Univ. Dr. Cristinel Ioja

Pr. Conf. Univ. Dr. Lucian Farcasiu

Protos. lect. univ. dr. Nicolae (Marcel) Tang